

Наукові перспективи
Видавнича група

Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№7(25)2023

**Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського**

**Громадська наукова організація
«Система здорового довголіття в мегаполісі»**

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація «Християнська академія
педагогічних наук України»**

**Громадська організація «Всеукраїнська асоціація
педагогів і психологів з духовно-морального виховання»**

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня No15 Подільського району м.Києва",
Центру дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 7(25) 2023

Київ – 2023

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization "Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

**Public organization "All-Ukrainian Association of Teachers and
Psychologists of Spiritual and Moral Education"**

*with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv",
Nutrition Center of Natalia Kalinovska*

"Prospects and innovations of science"

(Series "Pedagogy", Series "Psychology", Series "Medicine")

Issue № 7(25) 2023

Kiev – 2023

«Перспективи та інновації науки (Рубрика «Медицина»)»: журнал. 2023. № 7(25) 2023. С. 514

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки

Рекомендовано до видавництва Президію громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 16.03.2023, № 7/3-23)

Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва", Центру дієтології Наталії Калиновської.

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

Жукова Ірина Віталіївна

кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», виконавчий директор президії громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського" (Одеса, Україна)
2. Бабчук Олена Григорівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
3. Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
4. Балахтар Катерина Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
5. Бартенева Ірина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
6. Біляковська Ольга Орестівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
7. Вадзюк Степан Нестерович - доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний академік Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського України (Тернопіль, Україна)
8. Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща)
9. Гвоздженів Сильвія — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
10. Головач Наталія Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
11. Гречановська Олена Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету (Вінниця, Україна)
12. Гудзь Наталія Іванівна - доктор фармацевтичних наук, професор, ад'юкт кафедри фармації і екологічної хімії Опольського університету, доцент кафедри технологій ліків та біофармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (Львів, Україна)
13. Гуменик Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придніпурської філії Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
14. Дерстуганова Наталя Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету (Запоріжжя, Україна)
15. Долгова Олена Миколаївна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
16. Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
17. Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)

18. Інжисєвська Леся Анатоліївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
19. Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
20. Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
21. Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
22. Коваль Галина Миколаївна - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри мікробіології, вірусології, епідеміології з курсом інфекційних хвороб Ужгородського національного університету (Ужгород, Україна)
23. Ковальчук Анна Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053 Психологія Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
24. Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
25. Кравчук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
26. Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» (Хмельницький, Україна)
27. Крайник Григорій Сергійович - кандидат юридичних наук, доцент, доцент Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир, Україна)
28. Левков Анатолій Анатолійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна)
29. Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
30. Лисенко Дмитро Андрійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №2 Вінницького національного медичного університету (Вінниця, Україна)
31. Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
32. Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
33. Мальцев Дмитро Валерійович кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
34. Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
35. Мельник Володимир Степанович — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна)
36. Мідельський Сергій Людвігович – професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан)
37. Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
38. Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
39. Мочалов Юрій Олександрович - доктор медичних наук, професор, професор кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Ужгород, Україна)
40. Нікульчев Микола Олександрович – доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри філософії НУ «ОМА» (Одеса, Одеська область, Україна)
41. Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України (Київ, Україна)
42. Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
43. Попель Оксана Василівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземної філології Одеського національного технологічного університету (Одеса, Україна)
44. Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
45. Прокоф'єва Марина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
46. Сирник Ярослав - доцент кафедри антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
47. Трушкіна Наталія Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
48. Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
49. Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
50. Чаусова Тетяна Володимирівна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
51. Черська Марія Сергіївна - доктор медичних наук, завідувачка консультативно-діагностичним відділенням Державної Установи «Інститут ендокринології та обміну речовин НАМН України» (Київ, Україна)
52. Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
53. Шевченко Валерія Геннадіївна - кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургії #2 Одеського національного медичного університету (Одеса, Україна)
54. Яковичка Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Kazachiner O.S., Boychuk Yu.D., Halii A.I. <i>LEARNING THROUGH PLAY WITH LEGO BRAILLE BRICKS</i>	11
Rabetska N.L. <i>COMMUNICATIVE COMPETENCE OF TRAINING QUALIFIED FUTURE SPECIALISTS SOCIONOMIC SPHERE</i>	25
Sovach K.O. <i>TEACHING ENGLISH CONDITIONALS: SYSTEMIC REVIEW OF MODERN METHODOLOGICAL APPROACHES AND TEACHING TECHNIQUES</i>	34
Білецька І.О., Коберник О.М. <i>ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ МОЛОДОГО ВЧИТЕЛЯ У ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІНТЕРНАТУРИ</i>	46
Варнавська І.В. <i>ОСНОВНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ УСПІШНОГО ІМІДЖУ ВИКЛАДАЧА</i>	60
Воробель М.М., Калимон Ю.О., Юрко Н.А. <i>ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННСВИХ І ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ</i>	70
Дзямко В.Й., Артемчук Л.М., Калашник О.В., Дзямко В.М., Мусійчук С.М. <i>ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ</i>	83
Драч О.І., Миронова І.М. <i>РОЛЬ ІНТЕНСИВНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У РОЗВИТКУ ІНШОМОВНИХ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	92

УДК 378:37.015

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-7\(25\)-60-69](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-7(25)-60-69)

Варнавська Інна В'ячеславівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри професійної освіти, Херсонський державний аграрно-економічний університет, просп. Університетський, 5/2, м. Кропивницький, 25000, тел.: (099) 489-06-20, <https://orcid.org/0000-0002-3061-0665>

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ УСПІШНОГО ІМІДЖУ ВИКЛАДАЧА

Анотація. Визначено, що імідж педагога – це емоційно забарвлений стереотип сприйняття образу викладача у свідомості вихованців, колег, соціального оточення, у масовій свідомості. При формуванні іміджу педагога реальні якості тісно переплітаються з тими, які приписують оточуючі. Цей імідж створює собі і сам фахівець, і люди, які його оточують. Перше враження про викладача відіграє суттєву роль у виникненні педагогічного впливу і впливу на особистість студентів. Він визначає весь подальший перебіг взаємодії.

Доведено, імідж – цілісне поняття, бо діяльність викладача публічна. Одним із професійних умінь має бути вміння проявити себе, показати свої певні якості тій чи тій аудиторії, із врахуванням ситуації, мети. Педагог по-різному поводить і спілкується з певними категоріями людей. Якщо аудиторія щоразу різна й цілі взаємодії різні, то засоби на конкретну аудиторію різняться, але зберігаються специфічні особливості педагогічної ролі. Враховано дослідження психологів, які вважають, що саме перші 10-15 секунд необхідні для вивчення зовнішнього вигляду і поведінки людини, щоб про неї сформувався певну думку. Тому перше враження відіграє значну роль у подальшому спілкуванні.

Зазначено, що для студентів, батьків, особливо першокурсників, та адміністрації важливий момент у формуванні успішного іміджу педагога становить його самопрезентація і позиціонування, побудова іміджу з урахуванням чи основі: аналізу мікро- і макро соціуму; знання інтересів, потреб, очікувань, вимог певної групи людей, різноманітних соціальних інститутів, вищих закладів освіти; відбору і подання тих зовнішніх характеристик, які дозволяють зробити процеси взаємодії закладу освіти та інших установ максимально ефективними; знакове, візуальне моделювання, оформлення і подача результатів діяльності освітньої установи та її підрозділів у зовнішньому середовищі. Якщо педагог має всі вищеперераховані якості, його імідж повністю відповідає вимогам громадськості.

Ключові слова: імідж, викладач, заклади освіти, позитивний імідж педагога, формування успішного іміджу, студенти

Varnavska Inna Vyacheslavivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Vocational Education Department of Kherson State Agrarian and Economic University, University St., 5/2, Kropyvnytskyi, 25000, tel.: (099) 489-06-20, <https://orcid.org/0000-0002-3061-0665>

MAIN FACTORS FOR THE FORMATION OF A SUCCESSFUL IMAGE OF A TEACHER

Abstract. It was determined that the image of the teacher is an emotionally colored stereotype of the perception of the teacher's image in the minds of pupils, colleagues, social environment, and in the mass consciousness. When forming the image of a teacher, real qualities are closely intertwined with those attributed by others. This image is created by both the specialist himself and the people around him. The first impression of the teacher plays a significant role in the emergence of pedagogical influence and influence on the personality of students. It determines the entire further course of interaction.

It has been proven that image is a holistic concept, because the activity of a teacher is public. One of the professional skills should be the ability to show oneself, to show one's certain qualities to this or that audience, taking into account the situation, the goal. A teacher behaves differently and communicates with certain categories of people. If the audience is different every time and the goals of interaction are different, then the means for a specific audience differ, but the specific features of the pedagogical role are preserved. The study of psychologists, who believe that the first 10-15 seconds are necessary to study a person's appearance and behavior in order to form a certain opinion about him, is taken into account. Therefore, the first impression plays a significant role in further communication.

It is noted that for students, parents, especially first-year students, and the administration, an important moment in the formation of a successful image of a teacher is his self-presentation and positioning, building an image taking into account or based on: analysis of micro and macro society; knowledge of interests, needs, expectations, requirements of a certain group of people, various social institutions, higher education institutions; the selection and presentation of those external characteristics that make it possible to make the processes of interaction between the educational institution and other institutions as effective as possible; symbolic, visual modeling, design and presentation of the results of the educational institution and its divisions in the external environment. If a teacher has all the above qualities, his image fully meets the requirements of the public.

Keywords: image, teacher, educational institutions, positive image of a teacher, formation of a successful image, students

Постановка проблеми. Імідж – невіддільна складова майстерності у педагогічній діяльності. Позитивний імідж педагога важливий не лише для його студентів/ учнів як власний приклад успішного фахівця, за яким вони спостерігають щодня, але й для себе – для власного задоволення, для особистого самоствердження.

Сучасного професіонала відрізняє від недосвідчених колег, ставлення до своєї роботи як психологічного засобу і смислового простору самореалізації власних можливостей. Тоді як дуже часто викладач закладу освіти, демонструючи предметну ерудицію у своїй вузькопрофесійній чи науково-предметній галузі, має недостатню педагогічну підготовку, не усвідомлює її значення і необхідності у професійній діяльності, не вміє керувати своїм іміджем залежно від спрямованості та характеру аудиторії, що не дає можливість максимально ефективно формувати професійні компетентність студентів. Вирішення цієї суперечності можливе, якщо викладач є носієм позитивного, ефективного іміджу, вміє керувати враженням про себе в різних ситуаціях педагогічної взаємодії, тобто має іміджеву компетентність.

На зараз проблема іміджу педагога – актуальна, оскільки на цьому етапі відбувається зниження статусу викладача. У цей час у науці існує значна кількість даних, що розкривають особливості споглядання учнями іміджу вчителя. Але, у педагогічній науці недостатньо науково обґрунтований інструментарій оцінки іміджу педагога. Сучасний педагог має поєднувати у собі риси і вчителя, і вихователя. Це надалі сприяє знаходженню свого власного відображення у професійному іміджі сучасного педагога.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури феномену іміджу розкриває можливості особистості створити свій імідж. Ці якості притаманні і педагогам. Дослідники по-різному трактують сутність і специфіку іміджу викладача вишу. Вагомий внесок у розвиток іміджу фахівців різних напрямів зробили В.Волкова, Ю.Палєха, А.Панасюк, В.Шепель та інші. Так, Л.Донська, О.Козлова, С.Романова та ін.) роблять акцент на специфіці роботи викладача вищої освіти; А.Калюжний, О.Ковальова, Ю.Скорик – майбутнього педагога; С.Болсун, В.Борисов, О.Мармаза – керівників навчальних закладів.

Донська Л.Ю. під іміджем викладача розуміє гармонійну сукупність зовнішніх та внутрішніх особистісних та індивідуальних якостей, що демонструють його готовність та здатність до суб'єкт-суб'єктного спілкування. Імідж викладача вишу розглядається з позицій гармонізації суб'єкт-суб'єктних відносин, тобто у гуманістичній парадигмі освіти. Акцентуючи здатність та готовність викладача закладу вищої освіти до суб'єкт-суб'єктних відносин, автор наголошує на значущості ціннісно-комунікативної сторони іміджу викладача. Проте, розглядаючи імідж через призму ефективності комунікації, автор наголошує на своєму визначенні сутність позитивності іміджу (однієї з ознак) цього феномену. Якщо викладач не готовий і не здатний до суб'єкт-

суб'єктної взаємодії, це не означає, що він не є носієм іміджу. Інтересом є розроблена автором структура іміджу викладача: природний компонент (зовнішні дані викладача, статеворольові прояви, темперамент); особистісний компонент (комунікативні, інтелектуальні, емоційно-вольові, моральні якості, особиста чарівність, мотивація, інтегративні характеристики особистісної саморегуляції: самооцінка та рівень домагань); поведінковий компонент (відповідність поведінки викладача своєї соціальної ролі); професійний компонент (знання, вміння, навички, пізнавальний потенціал як здатність до саморозвитку та самовдосконалення). Таким чином, у структурі іміджу викладача вишу виділяється зовнішній (природний) компонент і внутрішній (особистісний, поведінковий, професійний), більш схильний до зміни та формування [3].

Імідж педагога є важливим аспектом для вирішення значної кількості соціальних рішень. У цьому, переважна більшість взаємодій будується, на думку Чебикіна О.Я., не так на сутнісному пізнанні іншого, але в основі іміджу, акцентуючи на громадській взаємодії, оскільки володіння іміджевим механізмом важливо, передусім, людей відомих професій: дипломатів, журналістів, телеведучих, але переважно педагогам, оскільки заняття (лекція, практичне заняття, семінарське заняття) є джерелом інформації, постачальником культурних кодів, а також соціалізацією особи, як викладача, так і учня [5].

Мета статті – виокремлення і дослідження основних факторів формування успішного іміджу викладача.

Виклад основного матеріалу. Як уже відомо, педагог є невід'ємною частиною формування іміджу навчального закладу. Адже, імідж педагога – це емоційно забарвлений стереотип сприйняття образу вчителя у свідомості вихованців, колег, соціального оточення, у масовій свідомості. При формуванні іміджу вчителя реальні якості тісно переплітаються з тими, які приписують оточуючі. Цей імідж створює як сама людина, так і навколишні люди. Перше враження про викладача відіграє велику роль у виникненні педагогічного впливу і впливу на особистість учнів/студентів. Він визначає весь подальший перебіг взаємодії. Насамперед, потрібно зрозуміти які основні складові супроводжують імідж педагога.

Зовнішній вигляд, сучасними вітчизняними дослідниками виявлено суперечність у значущості особистісного іміджу педагога для студентів і викладачів. У списку десяти професійно значущих якостей викладача сучасний імідж посідає друге місце з погляду студентів, і лише восьме з погляду самих викладачів, лише дев'ятнадцять педагогів задоволені своїм зовнішнім виглядом. Акцентуючи увагу на зовнішній вигляд педагога, зазначимо, що єдиних вимог немає, кожен навчальний заклад формує свою політику щодо зовнішнього вигляду вчителів. Однак, згідно з педагогічним етикетом, при виборі одягу педагогу слід дотримуватись певних правил.

По-перше, вчені вважають, що на учнів позитивно впливають такі кольори як: білий, теплі помаранчеві тони, жовтий, червоний, коричневий, холодні тони зеленого, блакитного, синього, фіолетового, а також сірий. Таких кольорів варто дотримуватись, оскільки кольори пробуджують у нас почуття залежно від нашого психічного стану. Один і той самий колір може викликати в нас як позитивні, так і негативні емоції. Нерідко вибір кольору відбиває спрямованість певну вольову активність, настроїв, функціональний стан. Тому слід віддати перевагу теплим і яскравим відтінкам.

По-друге, педагог своїм зовнішнім виглядом повинен позитивно вплинути на студентів, батьків, своїх колег, тому до вибору одягу він повинен підходити дуже уважно та акуратно. Необхідно визначити свій стиль одягу, який відповідатиме внутрішньому світу особистості, але варто розуміти, що стиль не повинен бути авангардним. Насамперед імідж повинен відповідати класиці, бути універсальним і діловим.

По-третє, потрібно приділити увагу крою та якості тканини. Одяг не повинен повністю облягати тіло, тобто між тілом і одягом повинен бути повітряний прошарок. По-четверте, одяг має бути охайним. Ця умова має велике значення, оскільки неохайний педагог створює враження неохайної людини і викликає лише недовіру. По-п'яте, слід приділяти увагу аксесуарам. Окуляри, годинники, біжутерія різного роду, все має бути мінімально. Вважається, що понад три аксесуари не є прийнятними для педагога. По-шосте. Цей пункт належить до жіночої половини освітян. Отже, косметика – важливий атрибут жіночої зовнішності, але нерідко цей атрибут відіграє проти самої зовнішності. На жаль, нерідко трапляються жінки, які використовують багато косметики. Для освітнього закладу це прийнятно.

Тому кожний викладач повинен використовувати декоративну косметичку так, щоб її було видно лише в найближчому розгляді. Також варто звернути увагу на парфумерію: потрібно використовувати не насичені та не різкі ароматичні композиції. Зачіска має бути охайною, вона може відображати індивідуальність вчителя. Важливим чинником є цілісність іміджу: ідеальний образ виходить тоді, коли зовнішні прояви педагога не розходяться із його внутрішніми установками. Внутрішній образ проявляється у культурі педагога – це емоційність, чарівність, уяву, володіння імпровізацією, творчий підхід до діяльності, самовладання.

Імідж має бути цілісним, адже діяльність викладача публічна, тому одним із професійних умінь має бути вміння проявити себе, тобто показати свої певні якості тій чи тій аудиторії, у певній ситуації, з певною метою. Педагог по-різному поводить себе і спілкується з різними категоріями людей: з учнями/студентами, колегами. Якщо аудиторія щоразу різна й цілі взаємодії різні, то засоби на конкретну аудиторію різняться, але зберігаються специфічні особливості педагогічної ролі. Психологи вважають, що саме перші 10-15 секунд необхідні вивчення зовнішнього вигляду і поведінки людини,

щоб про неї сформувалося певну думку. Тому перше враження відіграє велику роль у подальшій розмові.

2) вербальні та невербальні засоби спілкування.

Вербальне спілкування – використовує як знакову систему мову, природну звукову мову, тобто систему фонетичних знаків, що включає два принципи: лексичний і синтаксичний. Мова є найуніверсальнішим засобом комунікації, оскільки при передачі інформації за допомогою мови найменше втрачається сенс повідомлення. Усна мова залишається найпоширенішим способом комунікації. Щоб вас зрозуміли недостатньо мати правильну дикцію, педагогові треба чітко й точно усвідомлювати, що він прагне сказати, яку інформацію хоче донести до аудиторії. Крім того, добір слів повинен бути таким, щоб думки, що викладаються, були доречні та зрозумілі. Велику роль відіграє мова, вона є певною іміджевою складовою викладача. Мова педагога – це мова у дії, форма узагальненого відображення дійсності, форма існування мислення. У мисленні мова виявляється у формі внутрішнього промовляння слів про себе, тобто, мислення і мова не відокремлені один від одного. Передача інформації за допомогою мови відбувається за такою схемою: той, хто говорить, добирає потрібні слова, які необхідні для вираження думки, він пов'язує їх за змістом, за правилами граматики, використовує принципи лексики і синтаксису. Для педагогічної діяльності це важливий чинник. Кожний педагог має досконало володіти вербальним спілкуванням.

Невербальне спілкування – це немовна форма, яка передає образний і емоційний зміст, включає жести, міміку, пози, візуальний контакт, дотики тощо. Невербальні засоби важливі, як і вербальні. Дослідження свідчать, що у розмові 45% інформації передається словами, а 55% – невербальними засобами. Невербальне поведінка педагога пов'язані з його психічними станами і є засобом висловлювання. Особливу роль передачі інформації віддають міміці, тобто руху м'язів обличчя; міміка виражає стан і ставлення людини до того, що відбувається. Рухливість міміки обумовлена професійною необхідністю реагування педагога на різноманітність поточної діяльності. Мова міміки найчастіше виразніша за вербальні засоби, оскільки вона розширює педагогічний спектр впливів, доповнює мовленнєву мову емоційною інформацією. Наприклад, при поясненні нового матеріалу мімічний портрет педагога має бути позитивним. Таким чином, студентам буде простіше зрозуміти матеріал, що вони вивчають. Адже доброта в особі педагога не тільки має в своєму розпорядженні, а й створює зоровий контакт, який, у свою чергу, прищеплює інтерес до навчального процесу.

Ще одним важливим критерієм невербального спілкування є поза і жести педагога. Відкрита поза для педагога має надзвичайно важливе значення. Вона дозволяє присутнім в аудиторії вільно і безстрашно вступати з ним у спілкування. Тобто відкрита поза – це вияв доброзичливості. Поза, яку приймає педагог, завжди є доцільною, нею студенти оцінюють те, що

відбувається. Тому педагог має конструювати свою позу в залежності від його позиції до того, що відбувається. Поза для педагога – це змістовний процес, за допомогою якого між студентами та педагогом вибудовується додатковий контакт, який у процесі навчальної діяльності допомагає краще зрозуміти позицію викладача. Також поза педагога має бути вільною, без затискання і психологічної скутості. Студенти повинні бачити, що педагог не відчуває сором, він невимушений і повністю володіє собою. У таких умовах студенти відчувають себе більш спокійно.

3) внутрішня відповідність образу професії – внутрішнє "Я". Суперечність між особистим сприйняттям і «Я в очах інших» є важливою передумовою іміджевої діяльності. Діяльність суб'єкта зі створення іміджу мотивується розбіжністю уявлень у тому, як педагог має сприйматися оточуючими як і реально сприймається. Виявлення цієї розбіжності передуює діяльності з формування іміджу, наявність у педагога переваг бажаного іміджу є важливою умовою на шляху досягнення мети. У перспективі педагог має моделювати свої переваги і прагнути самовдосконалення. Тобто, якщо ми хочемо, щоби нас поважали, ми повинні спочатку поважати самі себе. Такий психологічний підхід відновлює довіру до себе і своєї особистості. Як нам відомо, мета такого впливу – досягнення бажаного іміджу, якщо ж бажаний імідж відповідає реальному, необхідно підвищувати свій потенціал.

Варто наголосити на тому, що імідж педагога залежно від вікових і соціальних переваг. Адже провідними компонентами іміджу освітнього закладу різних груп є різними.

- для учнів початкової школи та їх батьків – образ класного керівника;
- для старшокласників – образ учителя-предметника, образ директора;
- для батьків з вищою освітою – уявлення про якість освіти, стиль роботи закладу освіти;
- для батьків дітей із ослабленим здоров'ям – комфортність шкільного середовища.

Підлітки хочуть бачити перед собою педагога, який буде уважним, розумним, доброзичливим співрозмовником, який до того ж поважає їх думку. Крім того, викладач, на думку студентів, має бути сучасним як у плані зовнішнього вигляду, так і в плані культури. Батьки хочуть, щоб із їх дітьми працював компетентний, дбайливий, але водночас вимогливий фахівець. А адміністрація звертає особливу увагу на професіоналізм, організаційні та методичні вміння педагога. Всі ці якості становлять необхідний чи бажаний імідж.

Для студентів, батьків, особливо першокурсників, та адміністрації важливий момент у формуванні іміджу педагога становить його самопрезентація і позиціонування. Позиціонування – це побудова іміджу з урахуванням чи основі: аналізу мікро- і макро соціуму; знання інтересів, потреб, очікувань, вимог певної групи людей, різноманітних соціальних

інститутів, вищих закладів освіти; відбору і подання тих зовнішніх характеристик, які дозволяють зробити процеси взаємодії закладу освіти та інших установ максимально ефективними; знакове, візуальне моделювання, оформлення і подача результатів діяльності освітньої установи та її підрозділів у зовнішньому середовищі. Якщо педагог має всі вищеперераховані якості, його імідж повністю відповідає вимогам громадськості.

Особливе місце у структурі іміджу освітнього закладу має образ керівника. Успішний імідж керівника освітньої установи є важливою складовою іміджу установи в цілому, особливо у плані комунікацій у професійному середовищі. Формування іміджу керівника – це досить складний процес, оскільки він виконує функції адміністратора, організатора, спеціаліста і громадського діяча. При цьому він демонструє свої особисті якості. Дослідники стверджують, що всі компоненти іміджу керівника можна звести до трьох груп:

1) персональні (тип особистості, характеристики характеру, якості особистості, фізичні особливості);

2) соціальні (освіта, біографія, стиль життя, система цінностей, суспільний статус);

3) професійні (тип керівника і його статус у колективі, ступінь володіння професійними методами і технологіями управління колективом, наявність навичок стратегічного планування, організаторських умінь, здібностей до об'єктивної незалежної оцінки, прогресивного розвитку, самовдосконалення).

Зовнішній вигляд керівника може бути бездоганним, але недостатнє знання ділового етикету зіпсує його імідж. Негативний імідж, як відомо, також привертає увагу громадськості, створює рейтинг, але така стратегія у керівництві освітньої установи найчастіше посилює недовіру батьків студентів до освітньої установи та її послуг. Імідж керівника складається з таких складових, як бездоганний зовнішній вигляд, діловий стиль одягу та діловий етикет. Кожна з цих складових повинна бути в гармонії з іншими, і за наявності двох якостей відсутність третьої неприпустима, для керівника в іміджі важливим є почуття міри.

При формуванні іміджу також оцінюється професійні якості, такі як: гнучкість, господарність, поінформованість, вміння приймати раціональні рішення, знаходити вихід з конфліктних ситуацій, бути компетентним у питаннях економіки, психології, справочинства, маркетингу, бути методично грамотним. Тому керівник повинен постійно вдосконалювати свої знання та вміння. У суспільстві велика кількість необхідних тренінгів, на яких навчають керівників новим, сучасним прийомам. Це допомагає керівникам бути обізнаними з інноваційними підходами.

Найбільше впливають на формування іміджу керівника освітнього закладу: риси характеру, напрям діяльності та особливості взаємодії з співробітників, адже робота керівника освітньої установи – це насамперед

спілкування, комунікація різного рівня і типу. У будь-якому спілкуванні дуже велику роль відіграє враження, яке роблять учасники спілкування один на одного. І керівник задає тон спілкування, створює атмосферу в колективі, яким керує. Для формування іміджу сучасного керівника освітнього закладу необхідно усвідомлення мети, яка обов'язково пов'язана із завданнями його професійної діяльності.

Процес підготовки керівників має будуватися з урахуванням таких принципів:

1) врахування наявного досвіду у керівника. Нерідко досвід керівника визначає його професіоналізм.

2) оперативне реагування на запити освітнього закладу та особисті потреби керівника. Дуже важливо для керівника швидко приймати важливі рішення, з найбільшою вигодою для організації.

3) реалізація своєї стратегії навчання. Керівник має вміти втілювати свої ідеї у дію. Безперечно, використання різноманітних технологій навчання у процесі підготовки керівника забезпечить його творчу активність і можливість самореалізації. Від того, яким бачать керівника колеги чи керівники інших освітніх закладів, учні/студенти або їх батьки, залежить імідж усього закладу освіти. Керівник є частиною професійного успіху організації, а тому його результатом свідомої роботи. Безумовно, учні/студенти, педагоги та керівники є важливою ланкою у створенні іміджу закладу освіти, але й не другорядну роль відіграє практика, яка є основою реалізації складових іміджу. За допомогою практики ми досягаємо позитивного результату, але не слід забувати, що практика це трудомісткий процес, який потребує попередньої підготовки.

Висновки. Отже, успішний імідж педагога визначається тим, наскільки він відповідає характеру, вимогам роботи, яку виконує викладач, рівню закладу освіти. Він не повинен викликати сумнівів у професіоналізмі, моральності педагога і повинен відповідати очікуванням студентів, адміністрації. Це можуть бути очікування звичного стилю поведінки, манери триматися, говорити, одягатися, приймати рішення. Набуття вдалого іміджу дозволить досягти великих успіхів у професійній діяльності, максимально підкреслити найкраще в людині, надасть їй більше впевненості у себе.

Література:

1. Болсун, С. А. Професійний імідж керівника навчального закладу. *Управління школою*. №7/9 (379-381). 2013. С.51-55.
2. Варнавська І. Аспекти формування педагогічної свідомості викладачів вищої школи. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. Випуск 1 (50). 2022. С.40-44.
3. Донская Л. Ю. Психологические условия формирования имиджа преподавателя высшей школы : дисс. ... кандидата психол. наук : 19.00.07. Ставрополь, 2004. 212 с.
4. Калашнікова С. А. Освітня парадигма професіоналізації управління на засадах лідерства : монографія. Київ : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 380 с.

5. Чебикін О.Я., Ковальова О.О. Психологічні особливості формування основ професійного іміджу: монографія. Одеса, 2009. 223 с.

References:

1. Bolsun, S. A. (2013) Profesiynnyy imidzh kerivnyka navchal'noho zakladu [Professional image of the head of an educational institution]. *Upravlinnya shkolyu – School management*, 7/9 (379-381), 51-55 [in Ukrainian].

2. Varnavs'ka, I. (2022) Aspekty formuvannya pedahohichnoyi svidomosti vykladachiv vyshchoyi shkoly [Aspects of formation of pedagogical consciousness of teachers of the higher school]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya: «Pedahohika. Sotsial'na robota» – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: "Pedagogy. Social work"*, 1 (50), 40-44 [in Ukrainian].

3. Donskaya, L. YU. (2004) Psikhologicheskiye usloviya formirovaniya imidzha prepodavatelya vysshey shkoly [Psychological conditions for the formation of the image of a teacher of higher education]: *diss. ... kandidata psikhol. nauk* : 19.00.07. Stavropol' [in Russian].

4. Kalashnikova, S. A. (2010) *Osvitnya paradyhma profesionalizatsiyi upravlinnya na zasadakh liderstva [Educational paradigm of management professionalization based on the principles of leadership]*: monohrafiya. Kyiv : Kyivsk. un-t imeni Borysa Hrinchenka. [in Ukrainian].

5. Chebykin, O.YA. & Koval'ova, O.O. (2009) *Psykhologichni osoblyvosti formuvannya osnov profesiynoho imidzhu [Psychological features of the formation of the foundations of a professional image]*: monohrafiya. Odesa. [in Ukrainian].